

To Cite This Article: Aydın, F., & Koçak, E. (2022). Dizilerin turizm faaliyetlerine etkisi: Gönül Dağı Dizisi örneği. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 47, 162-186. <http://dx.doi.org/10.32003/igge.1113526>

DİZİLERİN TURİZM FAALİYETLERİNE ETKİSİ: GÖNÜL DAĞI DİZİSİ ÖRNEĞİ*

The Impact of TV Series on Tourism Activities: The Case of Gönül Dağı Series

Fatih AYDIN[✉] Emine KOÇAK^{ID}

Öz

Film ve dizi endüstrisi küreselleşme ve dijitalleşme ile birlikte ekonomik getirisi milyar dolarları bulan büyük bir sektördür. Bu sektör yalnızca kendi bünyesinde istihdam alanı oluşturmakla kalmayıp farklı birçok sektörü de etkilemektedir. Dizi ve filimler çekimlerin yapıldığı mekânların birer tanıtım araçları olup, bu bölgelerin tanınırlığını artırarak turizm sektöründe hareketlenmeye neden olmaktadır. Bu araştırma Eskişehir ilinin Sivrihisar ilçesinde çekimleri yapılan “Gönül Dağı” dizisinin Sivrihisar’ın tanınırlığına ve turizm potansiyeline olan etkisini, bu konuda yerel halk ve yetkililerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Sivrihisar ilçesi yerel halkı ve Sivrihisar Belediyesi Kültür ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü yetkililerinden oluşan 30 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar’ın tanıtımına olumlu katkı sağlayarak turizm faaliyetlerini artırdığı ve ekonomiye olumlu yönde katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların, dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan bu canlılığın devam edeceğini, ziyaretçilerin dizi çekim mekânlarını ziyaret etmelerinde Gönül Dağı dizisinin hem aile dizisi hem de geleneklerimizi yansıtır olması, ayrıca uygunsuz içerikli sahnelerin ve şiddetin olmaması, samimi olması, kadının toplumda güçlü bir karakter olarak gösterilmesinin etkili olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Araştırmada yerel halkın, Sivrihisar’da çekim yapılan alanların trafiğe kapatılmasından ve dizi çekim yerlerinin Yozgat ili Gedelli kasabası olarak gösterilmesinden rahatsızlık duydukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Film turizmi, Gönül Dağı Dizisi, Sivrihisar

Abstract

The movie and TV series industry, the economic return of which reaches billions of dollars has become a large sector with globalization and digitalization. Not only does create employment in its own structure but also affects many distinct sectors. The places where being done movie shooting has been contributed to advertisement also ensure the mobility of the tourism sector. In this research, a TV series named Gönül Dağı, which is movie shooting in the Sivrihisar district of Eskişehir province was to found out the impact of tourism potential and recognizability of Sivrihisar as well the opinion of local people and local authorities. It was used a case study pattern in qualitative research methods. The participants of study consisted of 30 people who are local people of Sivrihisar and Sivrihisar Municipality Directorate of Culture and Social Services authorities. It was chosen semi-structure interview as a data collection technique in the study. At the end of the study, it was determined that Gönül Dağı series has a positive impact on recognizability of Sivrihisar and increase in tourism mobility also affects economic growth of Sivrihisar. In addition to these, the participants of study think that when the TV series ends it would last of tourism mobility on Sivrihisar. Furthermore, it has been determined that when tourists visit their series of attractions, Gönül Dağı Tv series is a family series, reflecting Turkish culture, no inappropriate scenes, no violence, being sincere, that they think it is effective that women are shown as a strong character in society. Sivrihisar local community are uncomfortable with the closure of areas taken in Sivrihisar to traffic and the appearance of their series attractions as Gedelli, from Yozgat.

Keywords: Movie tourism, Gönül Dağı Series, Sivrihisar

* Bu çalışma 14-17 Ekim 2021 Sivas’ta yapılan III. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** **Sorumlu Yazar:** Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, ✉ fatihaydin@karabuk.edu.tr

GİRİŞ

Görsel medya araçları olan sinema ve televizyon aracılığıyla her gün milyonlarca insan film, dizi, haber programları ve reklamları izlemektedir. Özellikle son yıllarda bilgi iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte internet üzerinden medya yapım şirketleri aracılığıyla da film ve diziler izlenmeye başlamıştır. Bu denli yaygın ve kolay ulaşılabilir olan filmler ve diziler yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. İnsanların izledikleri diziler ve filmler yaşam biçimleri, giyim tarzları, davranışları ve algıları üzerinde etkili olmaktadır. Aynı zamanda dizi ve filmlerde görülen destinasyonlar kişilerde merak uyandırarak, turizm amacıyla gerçekleştirecekleri seyahatlerinde yer seçimlerini ve karar verme süreçlerini etkilemektedir.

Diziler ve filmler kişilerin iç dünyasına hızlı bir şekilde etki edebilen ve insanların algılarını değiştirebilen kitle iletişim araçları olarak nitelendirilmektedir. Bu açıdan bir değerlendirme yapıldığında insanların düşüncelerini ve algılarını etkileyen, belirli konularda tavır almalarını sağlayan televizyon dizileri aynı zamanda kişiler ve mekân arasında bir ilişki kurarak imaj oluşturma gücüne sahip bir araç konumundadır (Busby & Klug, 2001'den aktaran; Şahbaz & Kılıçlar, 2009: 32). Filmler destinasyonların tanıtımında etkili bir araç olabilen, yerel topluma ya da ülkeye sağlayacağı imajı olumlu yönde etkileme veya çekim yapılan mekânın farkındalık seviyesini artırma gibi faydalara sahiptir (Kim & Richardson, 2003). Film ve dizilerin içine bir ürün olarak destinasyonları yerleştirmek hem olumlu bir imaj yaratarak izleyiciyi destinasyona aşina hale getirecek hem de ekranda görünen destinasyonu ziyaret etme yönünde kişiyi harekete geçirecektir. (Saltık, Coşar & Kozak, 2010: 41-50). Bu da kültür turizmi çatısı altında ele alınan ve dünyada gelişmeye başlayan film turizmini ortaya çıkarmaktadır. Film turizmi ile ilgili literatürde birçok tanımlama vardır. Film turizmi kavramını ilk ortaya çıkaran Hudson & Ritchie; televizyon, video, DVD, VCD veya sinema ekranında destinasyon gösterimi sonucu ilgili destinasyon veya çekim yerlerine yönelik yapılan turist ziyaretleri şeklinde tanımlamaktadır (Hudson & Ritchie, 2006: 256). Jacobs film turizmini; film, TV, önceden kaydedilmiş ürün veya dijital medyalar olarak kabul edilen hareketli bir görüntünün seyredilmesine dayanan bir turizm faaliyeti olarak tanımlamıştır (Jacobs, 2013'den aktaran; Akdu & Akın, 2016). Diziler ve filmler izleyici ile mekân arasında kurulan bağ ile dizilerin çekildiği bölgeye olan ziyaretleri artırmaktadır (Kervankıran & Çuhadar, 2018: 46). Bu duruma en güzel örnek "Yüzüklerin Efendisi" filminin Yeni Zelanda'da meydana getirdiği turizm hareketliliğidir. Filmle birlikte Yeni Zelanda'ya gelen turist sayısında büyük oranda bir artış yaşanmış ve turizm gelirleri iki buçuk katına çıkmıştır (Yanmaz, 2011: 116). Benzer şekilde "Mumya" filmi ile Mısır'a, "Da Vinci Şifresi" filmi ile Paris'e, "Er Ryan'ı Kurtarmak" filmi Normandiya'ya, "Miami Vice" dizisi Miami'ye, "Dallas" dizisi Dallas'a, "Karagül" dizisi ile Halfeti'ye, "Sıla" dizisi Midyat'a, "Hayalet Sürücü 2" filmi, "Asmalı Konak" dizisi ve "Patron Mutlu Son İstiyor" filmi ve farklı birçok dizi Kapadokya'ya olan turist hareketlerinde artışa neden olmuştur (Kervankıran & Aktürk, 2016: 37). Son yıllarda film turizminin önemini anlamış olan birçok ülke dünyanın en büyük halkla ilişkiler firmaları ile çalışmalar yaparak, destinasyon pazarlaması konusunda profesyonel destek almaktadır. Örneğin; Bahama Adaları ve Kanada'nın filmler yoluyla pazarlaması, dünyada destinasyon pazarlaması konusunda en başarılı firmalardan birisi olan Weber Shandvick'in çalışmaları sonucu gerçekleşmiştir (Hudson & Ritchie, 2006: 259). Nitekim Avustralya film turizminin öneminin farkında olan ülkelerden biridir. Yaklaşık 60 yıldır filmler ile destinasyon pazarlaması yapmaktadır (Frost, 2010: 723).

Türk sineması, Cumhuriyetten sonra özel yapım evleri, tiyatrocular dönemi, ardından da Yeşilçam ile altın çağını yaşamıştır. Ancak bazı ekonomik, siyasal ve toplumsal değişimler ve televizyona olan ilginin artması ile özellikle doksanlı yıllarda kriz dönemleri geçirmiştir. 2000'li yıllardan itibaren izleyici profilinde değişmiş, Türk filmlerinin teknik açıdan seviyesi dünya standartlarına ulaşmış, sinema okullarında yetişen yönetmenler sektöre hâkim olmaya başlamıştır (Görsel Hizmetler Sektörü Geliştirme Raporu, 2018: 13). Türkiye'de 2000'li yılların başlarından itibaren yerli yapım film ve dizilerden kaynaklanan turizm faaliyetleri önem kazanmaya başlamıştır. Önceki yıllarda daha çok Güney Amerika, ABD ve Avrupa ülkelerinde çekilen diziler yaygın olarak izlenmekteydi. Türkiye'de özellikle dizi çekimlerinin yapıldığı mekânlara ziyaretlerin artması Asmalı Konak dizisiyle başlamıştır (Kömürcü & Öter, 2013). Asmalı Konak dizisi yayınlanmaya başladıktan sonra bölgede yerli turist sayısında %35'lik bir artış meydana gelmiştir. Dizi uzun yıllar önce bitmiş olmasına ve bölgeye düzenlenen turlarda talebin azalmasına karşın Asmalı Konak dizisinin çekim alanları hâlâ ziyaret edilmektedir (Akdu & Akın, 2016: 1044). Bunun yanı sıra 2000 yılından itibaren Türk dizileri Orta Doğu, Balkanlar ve Kuzey Afrika başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde

izleyici karşısına çıkmıştır. Dizilerin izlenmeye başlamasıyla bu bölgelerden Türkiye'ye gelen turist sayısında büyük bir artış yaşandığı görülmektedir (Nuroğlu, 2013). Örneğin; Gümüş dizisi Türkiye'de beklenen seviyede ilgi görmediği halde özellikle Ortadoğu'da çok fazla ilgi görmüştür. 2007 yılında yayınlanan dizi 85 milyon Arap izleyiciye ulaşmıştır. Üründe bir seyahat acentesinin Türkiye'ye düzenledikleri seyahatlerde Gümüş dizisinin çekildiği yalıtı tur programlarına eklediklerinde tura olan talebin %25 oranında artış gösterdiği görülmüştür (URL2). Aynı zamanda diziler ve filmler çekimlerin yapıldığı bölgeyi, ülkeyi ya da toplumu kötü, yanlış ve ön yargılı gösterdiğinde, o bölgeye gelen turist akışı olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu nedenle çekilen dizi veya filmin içeriği kurgusu, yaklaşım tarzı, film çekiminin yapıldığı mekân ve orada yaşayan toplum üzerinde etkili olmaktadır (Kervankıran & Aktürk, 2016: 37). Türk filmlerinin olumlu bir imaj çizmesi 1990'lı yılların sonlarına doğru Türk Sinemanın atılımı geçmesiyle başlamıştır. Son yıllarda genç yönetmenlerin filmleri yabancı ülkelerde ses getirmeye başlamıştır. Uluslararası alanda başarıya ulaşmış Türk Sinemasının gösterildiği ülkelerde olumlu yorumların yazılmaya başlaması Türk imajının oluşmasına ve Türkiye turizmine olumlu katkı sağlamaktadır. Sonuç itibarıyla "sanatsal" kimlik insanların bakış açılarını daha olumlu bir yöne kaydırmaktadır (Yılmaz, 2011: 118).

Günümüzde dizi ve filmler çok geniş bir izleyici kitlesine ve bu kitle üzerinde etkiye sahip görsel iletişim araçlarıdır. Dizi ve filmlerin çekimlerinin yapıldığı alanlar izleyiciler tarafından ziyaret edilmektedir. Bu ziyaretler ile çekimlerin yapıldığı alanlar turistik destinasyon merkezleri haline gelmektedir. Eskişehir ili Sivrihisar ilçesinde çekimleri gerçekleştirilen Gönül Dağı dizisi 17 Ekim 2020'de yayınlamaya başlamıştır. Kısa sürede geniş bir izleyici kitlesine ulaşan dizinin, çekimlerinin yapıldığı alanları görmek için çok sayıda izleyici Sivrihisar'ı ziyaret etmektedir. Özellikle hafta sonları Sivrihisar'a turlar düzenlenmeye başlamıştır. Zengin bir tarihi ve kültürel geçmişe sahip olan Sivrihisar'a ait, kültürel ve tarihi değerler dizi izleyicilerinin ilgisini çekmiştir. Gelen ziyaretçiler¹ dizi setini ziyaret ederek; dizi oyuncularını ile, dizide Sefer karakterine ait "Süslü Badegül" olarak adlandırılan minibüs ile saat kulesi önünde, seyir terasında ve dizide Gönül Dağı olarak nitelendirilen Sivrihisar kayalıklarında fotoğraflar çekmektedir. Dizinin yayınlamaya başlamasıyla Sivrihisar'da turizm hareketliliği yaşanmış, bu durum yerel ve ulusal basında da yer almıştır.

İlgili literatür incelendiğinde dizilerin turizm faaliyetlerine olan etkileri ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları; Tooke & Baker, 1996; Riley vd., 1998; Busby & Klug, 2001; Kim & Richardson, 2003; Hudson & Ritchie, 2006; Beeton, 2008; Yılmaz & Yolal, 2008; Şahbaz & Kılıçlar, 2009; Karadağ, 2011; Conelli, 2012; Çakmak, Karadağ & Solmaz, 2012; Jacobs, 2013; Yılmaz & Sarıbaş, 2013; Nuroğlu, 2013; Demirbulat, Oflaz & Buzlukçu, 2015; Akdu & Akın, 2016; Kervankıran & Çuhadar, 2018; Güngör & Uysal, 2018 şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda kişilerin destinasyon seçiminde, turizm faaliyetlerine katılmasında film ve dizilerin etkileri, film turizminin dünyada ve Türkiye'de ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri ele alınmıştır.

İnsanların yaşam biçimlerini, düşüncelerini ve davranışlarını etkileyen televizyon dizileri, son dönemlerde çekildiği alanların tanıtım aracı haline gelerek turizm potansiyelini de artırmaktadır. Bu çalışmada amaç; Eskişehir ilinin Sivrihisar ilçesinde çekimleri yapılan "Gönül Dağı" dizisinin Sivrihisar'ın tanınırlığı ve turizm potansiyeline olan etkisini, bu konuda yerel halk ve yetkililerin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

- Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizmine olan etkilerine yönelik görüşler nelerdir?
- Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın tanınırlığına olan etkilerine yönelik görüşler nelerdir?
- Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'a ziyaretçilerin gelmelerinde etkili olan yönlerine ilişkin görüşler nelerdir?
- Gönül Dağı dizisinin çekimlerin Sivrihisar'da yapılmasının meydana getirdiği sorunlara ilişkin görüşler nelerdir?

İlgili literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizmine olan etkilerini, yerel halkın ve yetkililerin bu konudaki görüşlerini inceleyen bir çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca ilgili literatürde Sivrihisar'ın turizm

1 Çalışma alanına gelenler burada birkaç gün konaklayan turistler değil gününbirlik gezip dolaşan ziyaretçilerdir. Bu nedenle "turist" kavramı yerine "ziyaretçi" kavramı kullanılmıştır.

çekicilikleri ve mevcut potansiyeline yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizmine olan etkilerini, yerel halkın ve yetkililerin bu konudaki görüşlerini ve ayrıca Sivrihisar'ın turizm çekicilikleri ve mevcut potansiyelini ortaya koyacak olması nedeniyle ilgili literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayarak, yeni yapılacak çalışmalara kaynak olması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Sivrihisar'ın Turizm Çekicilikleri

Eskişehir iline bağlı olan Sivrihisar ilçesi Orta Anadolu'da Yukarı Sakarya Bölümü'nde yer almaktadır. Çal Dağı'nın uzantısı olan volkanik bir kaya kütesinin eteğinde yükselen sivri kayalıklarla göze çarpmaktadır. İlçe ismini de bu kayalıklardan almıştır. Kayalıkların bulunduğu Hisarönü ve Balkayası bölgesinde, üzerinde kırmızı boya ile yapılmış insan, köpek ve at figürlerinden oluşan bir sahne resmedilmiştir. Kalkolitik Çağa ait olduğu tespit edilen bu resim Orta Anadolu'da şu ana kadar bilinen ilk ve tek örnek olma özelliği taşımaktadır. Sivrihisar Friglerin yerleşim alanlarından birini oluşturmaktadır. Sivrihisar'da dağların kayalık yamaçlarında bu yerleşkelere ve kaya anıtlarına rastlanmaktadır. Frig Kralı Midas tarafından kurulan Pessinus yerleşkesi de burada yer almaktadır. Yine ünlü Pers yolu ilçe sınırlarından geçmektedir. Bizans ve Roma döneminde ise askeri ve ticari açıdan önemini koruyan Sivrihisar 1074 yılından sonra Selçuklu hakimiyetine girmiştir. Bu dönemde medreseler, camiler ve birçok yapı inşa edilmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'nden sonra İlhanlıların hakimiyetine giren Sivrihisar, daha sonra Germiyanogulları Beyliği'ne bağlanmıştır. Osmanlı Devleti döneminde ise Ankara vilayetine, 1915 yılında ise Eskişehir'e bağlanmıştır. (URL1).

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan Sivrihisar zengin bir geçmişe ve gelenek göreneklere, yöresel yemekleri, el sanatları, takıları, yöresel kıyafetleri ile de zengin kültürel mirasa sahiptir. Sivrihisar'ın tarihi camileri, evleri, kilisesi, hamamları, kültürel hazinesi ile turizm potansiyeli yüksektir. Sivrihisar'a gelen turistlerin ziyaret edebileceği birçok tarihi ve kültürel mekân bulunmaktadır. Selçuklu döneminden günümüze ulaşan Anadolu'nun en büyük ahşap direkli Ulu Cami bunlardan biridir. 2015 yılında restorasyon çalışmaları tamamlanan Ulu Cami, 2016 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dahil edilmiştir (Fotoğraf 1). Sivrihisar'ın simgelerinden biri olan 1899 yılında yapılan saat kulesi şehrin merkezi yerine dağın yamaçlarına inşa edilmiştir. 2018 yılında bu tarihi yapının yanına bir seyir terası yapılmıştır. Seyir terası Sivrihisar manzarasının izlenebileceği en güzel yerlerden biridir (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 1: Ahşap Direkli Ulu Cami

Fotoğraf 2: Saat Kulesi ve Seyir Terası

Heykeltraş Metin Yurdanur'a ait Türkiye'nin farklı bölgelerinden getirilen çok sayıda heykel, Sivrihisar kayalıklarının bulunduğu bölgede Ermeni Kilisesi'nin bahçesinde sergilenmektedir. Burası aynı zamanda Türkiye'nin ilk açık hava heykel müzesi olarak bilinmektedir (Fotoğraf 3). 1881 yılında Ermeniler tarafından yapılmış olan asıl adı "Sürp Yerrortutyun" olan Ermeni Kilisesi ilçeye gelen turistlerin ziyaret edebileceği başka bir tarihi mekândır (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 3: Metin Yurdanur Açık Hava Heykel Müzesi

Fotoğraf 4: Ermeni Kilisesi

Sivrihisar Uygulamalı Kilim Müzesi Türk kültürüne ait motiflerin günümüz çağdaş sanat anlayışı ile birleştirilerek yapılmış, Sivrihisar'ın tarihi geleneksel kilimlerinin sergilendiği bir müzedir (URL1). Aynı zamanda kadınlar uygulamalı olarak müzede bulunan tezgâhlarda kilim dokumaktadır. Buradaki amaç, kilim dokumacılığının öğrenilip gelecek kuşaklara aktarılmasıdır (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5: Sivrihisar Uygulamalı Kilim Müzesi

Ballıhisar mahallesi sınırları içerisinde yer alan Pessinus Antik Kenti Kybele adına kurulmuş bir Frig kentidir. Pessinus Antik Kenti'nde yapılan kazılarda bulunan eserler Ballıhisar mahallesinde bulunan müzede sergilenmektedir (Fotoğraf 6). Tarihi Zaim Ağa Konağı, milli mücadele döneminde Ankara dışında ilk bakanlar kurulu toplantısının yapıldığı yerdir. Mustafa Kemal Paşa bir hafta burada ateşkes için görüşmelerde bulunmuştur (URL 1) (Fotoğraf 7).

Fotoğraf 7: Pessinus Antik Kenti

Fotoğraf 8: Tarihi Zaim Ağa Konağı

Türk-İslam kültürünün önemli temsilcilerinden Nasrettin Hocanın Sivrihisar'da Hortu köyünde doğduğu rivayet edilmektedir. Mizah anlayışı ve olaylar karşısında hazır cevapları ile insanlara ders veren Nasrettin Hoca fıkraları dilden dile yayılarak günümüze kadar ulaşmıştır. Fıkralarında anlatılan dünyanın merkezi Nasrettin Hocanın memleketi Sivrihisar olarak nitelendirilmektedir (URL 1). İlçede hem Sivrihisar'ın gelenek, görenekleri, yaşam biçimini gelecek nesillere aktarmak hem de Nasrettin Hocaya ait simgelerle kültürel geçmişe sahip çıkmak için yapılmış tarihi bir konak olan Nasrettin Hoca Kültür Evi bulunmaktadır (Fotoğraf 8-9).

Fotoğraf 7: Nasrettin Hoca Kültür Evi

Fotoğraf 8: Nasrettin Hoca Kültür Evi

Sivrihisar ilçesi doğal, kültürel ve dini birçok turizm çekiciliklerine sahiptir. İlçede, Selçuklular ve Osmanlı Devleti döneminden kalma çok sayıda cami bulunmaktadır. Bunlara, Anadolu'nun Kâbe minyatürlü ilk cami olan Hazine Cami, Aziz Mahmut Hüdayi Cami, Kurşunlu Cami, Balaban Cami, Hamamkarahisar Cami, Kılıç Mescidi, Akdoğan Mescidi, Yunus Hoca Kümbeti, Alemşah Kümbeti, Kılıç Mescidi ve Minaresi örnek olarak verilebilir.

Sivrihisar mutfak kültürü ve farklı birçok yöresel ürünüyle de dikkat çeken bir ilçedir. Sivrihisar Dövme Sucuğu, Sivrihisar Muska Baklavası ve Sivrihisar Höşmerim Tatlısı coğrafi işaret tesciline sahip olan yöresel lezzetleridir. Bunların dışında

Sivrihisar Pekmezi, bamya Çorbası, Kelem Dolması, Ballı Gözleme, Patlıcan Reçeli, Arabaşı, Güveç gibi ürünlerde Sivrihisar yöresi ile özdeşleşmiştir. İlçede her yıl Dövme Sucuk Festivali düzenlenmektedir. Festival dönemi yurt içi ve yurt dışından çok sayıda turist ilçeyi ziyaret etmektedir. Sahip olduğu bu zenginlikleri ve çekicilikleri ile ilçenin tanınırlığı artmakta ve turizmi çeşitlenmektedir. Bu noktada Sivrihisar'da çekilecek dizi ve filmlerin önemi büyüktür.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasında araştırılan durumun derinlemesine incelenerek, ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılmaktadır. Katılımcıların ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve söz konusu bu durumdan nasıl etkilendiklerini ortaya koyabilmek amacıyla tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 73).

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunu hazırlama sürecinde ilk olarak araştırma konusuna ilişkin literatür detaylı bir şekilde taranmış, benzer çalışmalar incelendikten sonra toplam 11 sorudan oluşan taslak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak görüşme formu beşerî coğrafya alanında uzman iki akademisyenin ve bir dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Formu inceleyecek akademisyenlerin belirlenmesinde turizm coğrafyası alanında çalışma yapmış olmak ölçütü olarak alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda toplam 11 sorudan oluşan formdan 2 soru çıkarılarak forma son hali verilmiştir.

Görüşme formundaki sorular Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizmine, ekonomisine, tanınırlığına etkileri, dizinin ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönleri ve çekimlerin Sivrihisar'da yapılmasının meydana getirdiği sorunlara ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi zengin bilgi içeren durumların ve olguların derinlemesine incelenmesine imkân tanımaktadır (Patton, 2014). Ölçüt örnekleme daha önceden araştırmacı tarafından belirlenen ölçütleri sağlayabilirken, kolay ulaşılabilir örnekleme ulaşılması kolay ve pratiktir (Yıldırım & Şimşek, 2016; Baltacı, 2018). Araştırmaya zaman ve hız kazandırması, derinlemesine inceleme sağlama açısından bu teknikler tercih edilmiştir. Araştırma verileri, hazırlanan görüşme formu aracılığıyla Sivrihisar yerel halkı ve Sivrihisar Belediyesi Kültür ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü yetkililerinden oluşan 30 kişiden toplanmıştır. 30 kişiden 3'ü Sivrihisar Belediyesi Kültür ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü personeldir. Belediye personelinin seçiminde ölçüt; olarak Sivrihisar'da turizm faaliyetlerine yönelik çalışmalar yapmış ve sürece ilişkin bilgi sahibi olmaktır. Belediye çalışanlarından oluşan katılımcıların 2'si kadın 1'i erkektir. Yerel halktan kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğine göre belirlenen 27 katılımcının 19'u erkek, 8'i kadındır.

Görüşmeler yüz yüze ve gönüllülük esasına dayanarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilmeden önce katılımcılara araştırmanın konusu ve amacına yönelik bilgilendirme yapılmıştır. Sohbet havasında gerçekleştirilen görüşmelerde ek sorular da yöneltilerek katılımcıların konuya ilişkin derinlemesine görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. (Gündüz, Akatepe, Uzunoğlu & Gündüz, 2017)'e göre betimsel analiz, elde edilen bulgular düzenlenip yorumlanarak belli bir anlam bütünlüğü içerisinde okuyucuya sunulması amacıyla yapılmaktadır. Bu amaçla elde edilen veriler, mantıklı ve anlaşılır bir şekilde betimlenmiştir. Daha sonra bu betimlemeler yorumlanmıştır. Verilerin güvenilirlik hesaplaması için içsel tutarlılık olarak adlandırılan Miles ve Huberman (1994) Güvenirlik = (Görüş Birliği) / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü kullanılmıştır. Bu benzerlik: $\Delta = C \div (C + \varnothing) \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanabilir. Formülde, Δ : Güvenirlik katsayısını, C: Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, $\varnothing$: Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir (Baltacı, 2017: 8). Formülün hesaplaması sonucunda uyum yüzdesi %81 olarak tespit edilmiştir. Bu araştırma için güvenilir kabul edilmektedir. Aynı zamanda araştırmacılar görüş birliği sağlanamayan ifadeleri yeniden inceleyerek kendi görüşlerini açıklamış ve görüş birliği sağlanmıştır.

Toplam 30 katılımcıyla gerçekleştirilen görüşmeler sonrasında elde edilen bulgular dikkat çeken önemli noktaları vurgulamak amacıyla ilgili yerlerde doğrudan katılımcı ifadelerine yer verilmiştir. Katılımcı ifadeleri (Örneğin; 1K[Katılımcı], 2K [Katılımcı]) şeklinde kodlanarak gösterilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar turizmüne olan etkisine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar aşağıda alt başlık halinde açıklanmıştır:

Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar Turizmüne Etkisi

Tablo 1: Dizinin Sivrihisar Turizmüne Etkisine Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Turist sayısının artması	22	55
Turizm değerlerini tanıtmaları	18	45
Toplam	40	100

Tablo 1 incelendiğinde, Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizmüne olan etkisini, katılımcıların turist sayısının artması (%55) ve turizm değerlerini tanıtmaları (%45) şeklinde ifade ettiği görülmektedir.

Turist Sayısının Artması

Katılımcıların çoğu (%55) Gönül Dağı dizisiyle birlikte Sivrihisar'a gelen ziyaretçi sayısında önemli bir artış olduğuna dikkat çekmiştir. Buna bağlı olarak katılımcılar Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın turizm potansiyelini artırdığını düşünmektedirler. Konu ile ilgili olarak katılımcı görüşleri şu şekildedir; "...Müthiş bir turist artışı oldu. Günlük en az 200-300 aile geliyor ve %90'ı diziden dolayı gezmek için geliyor". (K1) "...Diziyle, gelen turist sayısı ikiye katlandı. Çok sayıda insan geliyor. Bizim bile tahmin edemediğimiz kadar fazla bu sayı" (K8). Buradan yola çıkarak, turist sayısında yaşanan bu artışın bölgede turizm hareketliliğinin yaşanmasına neden olduğu yorumunu yapmak mümkündür.

Turizm Değerlerini Tanıtması

Katılımcıların bir bölümü (%45) Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar'ın var olan turizm değerlerini tanıttığını belirtmiştir. Sivrihisar'ın Roma, Osmanlı ve Selçuklu dönemine ait tarihi yapılarının, kültürel değerlerinin dizi sayesinde daha fazla tanındığına ve bu durumun turizmi olumlu yönde etkilediğine vurgu yapmışlardır. Konu ile ilgili olarak katılımcı görüşleri şu

şekildedir; “... Kilim müzesi ve Zaim Ağa Konağı’ndan dolayı biz zaten turizme çok yatkın bir ilçeyiz. Ama Gönül Dağı sayesinde daha da tanıtımımız oldu” (K12), “...Sivrihisar’ın zaten geçmişten Selçuklu ve Osmanlı döneminden gelen tarihi ve kültürel mirası var. Gönül Dağı diziyle Sivrihisar’ın tanınırlığı daha da arttı” (K14). Katılımcıların bu görüşlerinden yola çıkılarak diziyle birlikte Sivrihisar’ın tanınırlığının artmasının turizmi olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

İkinci araştırma sorusunda Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar ekonomisine etkisine yönelik görüşler incelenmiştir.

Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar Ekonomisine Etkisi

Tablo 2: Dizinin Sivrihisar Ekonomisine Etkisine Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Esnaf satışlarının artması	33	70,21
Ekonominin canlanması	14	29,78
Toplam	47	100

Tablo 2’ye göre, Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar ekonomisine etkisini katılımcılar esnaf satışlarının artması (%70,21) ve ekonominin canlanması (%29,78) şeklinde ifade etmiştir.

Esnaf Satışlarının Artması

Katılımcıların büyük kısmı (%70,21) Gönül Dağı dizisinin ekonomiye olan etkisini belirtirken özellikle esnafın bu durumdan olumlu yönde etkilendiğine vurgu yapmıştır. Dizi çekim ekibinin ihtiyaçlarını yerel esnafa karşılaması, gelen turistlerin yeme-içmeleri, alışverişleri esnafa büyük katkı sağlamıştır. Bu durumu katılımcılar; “...Esnafımıza çok faydası oldu. Dizi ekibi de buradan ekmeklerini, sularını, sigaralarını aldılar” (K8), “...Ekonomik anlamda tabi, esnaf yararlanıyor. Yiyecek konusunda, içecek konusunda, giderken hediyelik eşya alıyorlar satışlar arttı” (K12) şeklinde ifade etmiştir. Bu ifadelerle göre dizi çekimlerinin bölge esnafına katkı sağlayarak ekonomiyi olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür.

Ekonominin Canlanması

Katılımcıların bir kısmı (%14) Gönül Dağı dizisinin ekonomiye olan etkisini ekonominin canlanması şeklinde ifade etmiştir. Gerek çekim ekibinin alışverişleri ve harcamaları, gerekse gelen turistlerin harcamaları ekonomide bir hareketliliğe neden olmuştur. Pandemi döneminde uygulanan yasaklar nedeniyle ekonomide durgunluk meydana gelmiştir. Katılımcılar pandemi döneminde de devam eden dizi çekimlerinin, özellikle pandeminin ekonomik anlamda olumsuz etkilerini azalttığına dikkat çekmiştir. Bu konuda katılımcı ifadeleri şu şekildedir; “...Dışarıdan gelenler olsun dizide çalışan olsun ekonomiyi canlandırdı” (K16), “...Kesinlikle dışarıdan gelenler para sirkülasyonu yarattı. Kiralan evler, işyerleri, dizi personelinin diğer ihtiyaçlarının karşılanması aşamasında ekonomiyi canlandırdı” (K14), “...Kesinlikle çok fazla, özellikle Pandemi döneminde ilçenin ekonomisine katkı oldu. En 250-300 kişi bu alanda yediler içtiler, onlara kiralık evler tutuldu” (K22), “...Pandemide herkes kapandığı dönemde burada alışverişler yapıldı, esnafa ve ekonomiye ek faydası oldu” (K13). Bu ifadeler dizi çekimleriyle birlikte Sivrihisar ekonomisinde bir hareketlilik yaşandığının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Üçüncü araştırma sorusunda Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar’ın tanınırlığına olan etkisine yönelik görüşler incelenmiştir.

Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar'ın Tanınırlığına Olan Etkisi

Tablo 3: Gönül Dağı Dizinin Sivrihisar'ın Tanınırlığına Olan Etkisine Yönelik Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Tanımlılığının artması	33	66
Turistlerin sosyal medyada paylaşımlar yapması	13	26
Tanıtımına etkisinin olmaması	4	8
Toplam	50	100

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan artmasını tanımlılığınan artması (%66), turistlerin sosyal medyada paylaşımlar yapması (%26) ve tanıtımına etkisinin olmaması (%8) şeklinde ifade etmiştir.

Tanımlılığınan Artması

Katılımcıların çoğunluğu (%66) Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan olan etkisini tanımlılığınan artması şeklinde ifade etmiştir. Diziyle birlikte Sivrihisar'ın daha geniş bir kitle tarafından, yurtdışında bile tanınmaya başladığını belirten katılımcıların bu konudaki ifadeleri şu şekildedir; “...Tanımlılığınan artırdı. Müthiş artırdı. Bir dizi sayesinde herkes Sivrihisar'ı merak ediyor” (K1), “...Yurtdışında da tanındık. Mesela bundan 3 ay öncesinde yurtdışından ziyaretçiler vardı. Belçika, Hollanda, Almanya'dan gurbetçiler buraya işyerinden izin alıp geliyorlar” (K30), “...Gönül Dağı pandemide bize çok etkili oldu. Pandemide reklamımızı onlar yaptılar” (K12). Bu ifadelerden yola çıkarak diziyle birlikte Sivrihisar'ın tanımlılığınan daha da arttığı yorumu yapılabilir.

Turistlerin Sosyal Medyada Paylaşımlar Yapması

Katılımcıların bir kısmı (%26) Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan olan etkisini turistlerin sosyal medyada paylaşımlar yapması şeklinde ifade etmiştir. Sivrihisar'a gelen ziyaretçilerin burada çektikleri fotoğraf ve videoları sosyal medya hesaplarından paylaşımları ile çok daha fazla kişinin Sivrihisar'ı gördüğünü belirten katılımcıların ifadeleri şu şekildedir; “...Buraya gelip insanlar çektikleri fotoğrafları paylaşıyor. Herkesin şimdi sosyal medyada 2-3 bin takipçisi ve arkadaşı var dolayısıyla sosyal medyada yüzbinlerce kişi tarafından görülüyor” (K1), “...Şöyle ki buraya gelenler Gönül Dağı'nı çektikleri fotoğrafları sosyal medyada paylaştılar. Paylaşımlar arttıkça daha da çok tanıtımımız oldu” (K3). Bu ifadeler günümüzde milyonlarca kişi tarafından kullanılan sosyal medyada ziyaretçilerin yaptığı paylaşımlar aracılığıyla Sivrihisar'ın tanımlılığınan arttığını göstermektedir.

Tanıtımına Etkisinin Olmaması

Katılımcıların bir kısmı (%8) Gönül Dağı Dizisinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan olan etkisini tanıtımına etkisinin olmaması şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar dizi içerisinde Sivrihisar'ın tanıtımına yönelik içeriklerin bulunmaması, Sivrihisar yerine Gedelli isminin kullanılıyor olması nedeniyle dizinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların; “...Tanımlılığınan etkisi olmadı. Sivrihisar'ı daha önceden bilenler geldi.” (K19), “...Dizide çok fazla tanıtım yok. Gedelli falan denildi. Sivrihisar adı geçmedi.” (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcıların Gönül Dağı dizinin Sivrihisar'ın tanımlılığınan bir etkisi olmadığını düşündükleri söylenebilir.

Dördüncü araştırma sorusunda Gönül Dağı Dizisinin ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerine ilişkin görüşler incelenmiştir.

Dizinin Ziyaretçilerin Sivrihisar'a Gelmelerinde Etkili Olan Yönleri

Tablo 4: Dizinin Ziyaretçilerin Sivrihisar'a Gelmelerinde Etkili Olan Yönlerine İlişkin Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Aile dizisi olması	20	15,03
Uygunsuz içerikli sahnelerin olmaması	20	15,03
Gelenekleri yansıtıyor olması	20	15,03
Mafya ve şiddetin olmaması	18	13,53
Samimi ve doğal olması	15	11,27
Eve ayakkabı ile girilmemesi	15	11,27
Anadolu kültürüne ve geçmişe duyulan özlem	10	7,51
İzleyenlerin kendi yaşamlarından bir şeyler bulması	10	7,51
Kadını güçlü bir karakter olarak yansıtması	5	3,75
Toplam	133	100

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcılar dizinin ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerini; aile dizisi olması (%15,03), uygunsuz içerikli sahnelerin olmaması (%15,03), gelenekleri yansıtıyor olması (%15,03), mafya ve şiddetin olmaması (%13,53), samimi ve doğal olması (%11,27), eve ayakkabı ile girilmemesi (%11,27), Anadolu kültürüne ve geçmişe duyulan özlem (%7,51), izleyenlerin kendilerinden bir şeyler bulması (%7,51), ve kadını güçlü bir karakter olarak yansıtması (%3,75) şeklinde ifade etmiştir.

Aile Dizisi Olması

Katılımcıların büyük bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerini aile dizisi olması (%15,03) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar özellikle tüm aile bireylerinin birlikte izleyebileceği nitelikte bir dizi olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu durum; "...Aile dizisi olduğu için çoğu kişi izleyip beğenip geliyor" (K26) ve "...Valla bence güzel tam bir aile programı. Çoluk çocuk oturup izleyebiliriz. Bende soruyorum eşe dosta hep seyrediyor yani bence beğeniyor geliyorlar" (K10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların dizinin aile ile birlikte izlenebilecek nitelikte bir dizi olması nedeniyle beğenildiğini, izlendiğini ve ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelip ziyaret etmek istediklerini göstermektedir.

Uygunsuz İçerikli² Sahnelerin Olmaması

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerini uygunsuz içerikli sahnelerin olmaması (%15,03) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; "...Şimdi dizilerin hepsinde biri aldatıyor, sonra başkası geliyor. Olmayacak çarpık ilişkiler, çocukların izleyemeyeceği şeyler var. Gönül Dağı'nda bunlar yok" (K9), "...Hani işte ihanet, aldatma, başkalarına yan gözle bakma yok. İnsanları en çok çeken o oldu." (K27) şeklindeki ifadeleri göstermektedir. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcıların, ziyaretçilerin diziyi beğenerek çekim alanlarını görmeye gelmelerinde, dizide uygunsuz içerikli sahnelerin olmamasının etkili olduğunu düşündükleri sonucuna varılabilir.

Gelenekleri Yansıtıyor Olması

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerini gelenekleri yansıtıyor olması (%15,03) şeklinde ifade etmiştir. Dizide bayramların, yapılan düğün ve nişanların, insanların yaşam tarzının gelenek ve göreneklere uygun olarak gösterilmesinin izleyici üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Katılımcılar bu durumu şu şekilde ifade etmiştir; "...Dizi bizim Türk örf adetlerimize uygun olduğu için insanların ilgisini çekti. O yüzden çekim yerine kadar gelip görmek istiyorlar. Yani tam bizim yaşam tarzımızı insanların orda canlandırmasının çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum."

2 Şiddet, cinsellik, müstehcenlik, zina vb. içerikler.

(K8), “...Türk geleneğini, örflerini gösteriyorlar ve herkes seviyor ve geliyor.” (K28) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Katılımcıların bu ifadeleri dizide gelenek ve görenekler yansıtıldığı için izleyicinin bu durumdan etkilenecek ve Sivrihisar’ı ziyaret etmeye geldiğini göstermektedir.

Mafya ve Şiddetin Olmaması

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar’a gelmelerinde etkili olan yönlerini mafya ve şiddetin olmaması (%13,53) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar dizilerde mafya ve şiddet içerikli sahneleri sürekli izledikleri için artık bunları görmekten sıkıldıklarını ayrıca bunların çocuklar üzerinde olumsuz etki bıraktığını belirtmiştir. Gönül Dağı dizisinde bu içeriklerin olmamasının izleyici etkilediğine vurgu yapmışlardır. Bu durum katılımcıların; “...Millet artık mafya dizilerinden falan bıktı. Gönül Dağı gibi mafyanın kavganın olmadığı dizileri istiyor, izliyor. Bunlar çok etkili bence.” (K5), “...Şimdi şunu söyleyeyim. Bende televizyon seyrediyorum yani hep kırma vurma öldürme bir dizide 8-10 kişi ölüyor. Ama Gönül Dağı’nda mafya, vurma kırma öyle bir düzen yok yani.” (K17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, dizide mafya ve şiddet içeren sahnelerin olmamasının izleyiciyi etkilediğini, bu nedenle dizi çekimlerinin yapıldığı yerleri gelip ziyaret etmek istedikleri şeklinde özetlenebilir.

Samimi ve Doğal Olması

Katılımcıların bir kısmı Gönül Dağı dizisinin, ziyaretçilerin Sivrihisar’a gelmelerinde etkili olan yönlerini samimi ve doğal olması (%11,27) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; “...Valla çok samimi, doğal, hayata neşe ve değer katan bir dizi olduğu için seviliyor” (K27), “...Doğallık var. Samimiyet var, televizyonda seyrettiğimiz birçok dizideki gibi ailenin seyredemeyeceği bir konu yok. Bunlar bizim doğal halimiz olduğu için çok etki etti.” (K19) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların dizide samimi doğal bir yaşam olduğu için insanların beğendiğini ve Sivrihisar’a geldiğini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Eve Ayakkabı ile Girilmemesi

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar’a gelmelerinde etkili olan yönlerini eve ayakkabı ile girilmemesi (%11,27) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar izleyicilerin dizilerde sürekli eve ayakkabı ile girilmesinden rahatsız olduklarını ve sıkıldıklarını belirtmiştir. Gönül Dağı dizisinde günlük yaşamda olduğu gibi eve ayakkabı çıkarılarak girilmesinin insanlara samimi ve doğal geldiğine vurgu yapmışlardır. Bu konuda katılımcı görüşleri şu şekildedir; “...Artık insanların bu zamana kadar ki izledikleri gördükleri kaba tabirimi hoş görün dışarıdan topuklu ayakkabılarla evin içine giren dizi film ve senaryolardan bıkmış olmaları.” (K25), “...Çok güzel yaşam tarzı var. Eve ayakkabısız giriyorlar. Şimdiki dizilerde her yere ayakkabıyla giriyorlar.” (K18). Buradan yola çıkarak dizide ayakkabı ile eve girilmemesinin izleyicinin ilgisini çektiği ve Sivrihisar’ı dizi çekim alanlarını ziyaret etmelerinde bu durumun etkili olduğu yorumu yapılabilir.

Anadolu Kültürüne ve Geçmiş Duyulan Özlem

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar’ı ziyaret etmelerinde etkili olan yönlerini Anadolu kültürüne ve geçmişe duyulan özlem (%7,51) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; “...Buraya insanları çeken, Anadolu ve bozkırın geleneklerine duyulan özlem. Dizide her şey olduğu gibi geleneklere kültüre uygun gösteriliyor.” (K26), “...Bizim İç Anadolu kültürümüze uygun, eski geleneklerimizi göreneklerimiz sürdürüyor. İnsanlar bunlara hasret olduğu için çıkıyor geliyor.” (K15), “...Ben şimdi 1966 doğumluyum benim dönemimden daha önce yaşanan olayları, bizim kültürümüzü, düğünümüzü, neşemizi ve kız istememizi bugüne uyarlayıp yaşıyorlar. Bu dizi için çıkıp gelen insanların o zamana duyduğu özlemi gösteriyor.” (K22), “...Şimdi bu çağımızın değil de 20-30 yıl öncesinin aslında özlemini duyduğumuz, aradığımız ve nerede o eski günler dediğimiz günlerin dizisi olduğu için çok tuttu bu dizi. İnsanlar bu günlere duyduğu özlemi manevi boşluğu doldurmak için geliyorlar.” (K1) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, dizide Anadolu kültürüne ait özelliklerin uygun şekilde yansıtıldığını,

insanların bu kültürel değerlere ve geçmiş dönemlere özlem duyup etkilenecek dizi çekimlerinin yapıldığı yerleri ziyaret ettiklerini göstermektedir.

İzleyenlerin Kendi Yaşamlarından Bir Şeyler Bulması

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar'a gelmelerinde etkili olan yönlerini izleyenlerin kendi yaşamlarından bir şeyler bulması (%7,51) şeklinde ifade etmiştir. İzleyicilerin dizide kendi yaşamlarına dair izlere rastlamaları diziyeye karşı özdeşim kurarak çekim yerlerini ziyaret etmek istemelerine neden olduğunu belirten katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir; "...Kendilerini buldu insanlar. Yerel bir dizi. Herkes bizden bir dizi diyor. O açık hayatlardan bıkmış insanlar" (K7), "...Kendilerinden öz doğal bir parça bulduklarından ötürü. Bu insanları çekiyor" (K14). Bu ifadeler, ziyaretçilerin Sivrihisar'ı gelip ziyaret etmelerinde izleyicinin dizide kendi yaşamına dair izler bulmasının neden olduğunu göstermektedir.

Kadını Güçlü Bir Karakter Olarak Yansıtmaları

Katılımcıların bir kısmı dizinin, ziyaretçilerin Sivrihisar'ı ziyaret etmelerinde etkili olan yönlerini kadını güçlü bir karakter olarak yansıtmaları (%3,75) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar diğer dizilerde sık sık karşılaşılan kadına şiddet içerikli sahnelerin yerine, Gönül Dağı dizisinde kadının kendi ayakları üzerinde duran güçlü bir karakter olarak gösterilmesinin insanları çok etkilediğini belirtmiştir. Bu durum katılımcıların; "...Kadın çok güçlü bir kere. İşsiz güçsüz, dayak yiyen, tacize uğrayan kadın yok. Kadınlar açısından çok başarılı, Anadolu kültüründe kadının rolü çok güzel işlenmiş. Halk bunları sevdi. Kendi annelerini, kayınvaldelerini gördü ve gelip buraları gezmek istedi" (K22), "...Gönül Dağında saygı ve sevgi var. Kadınlara saygı duyuluyor, Anadolu kadını güçlü gösteriyor" (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların dizide kadının güçlü bir karakter olarak yansıtılmasının, izleyicinin ilgisini çektiğini ve Sivrihisar'ı ziyaret etmelerinde etkili olduğunu düşündüklerinin göstergesidir.

Beşinci araştırma sorusunda dizinin çekim alanlarına gelen ziyaretçilerin yaş grubuna yönelik görüşler incelenmiştir.

Dizinin Çekim Alanlarına Gelen Eden Ziyaretçilerin Yaş Grubu

Tablo 5: Dizinin Çekim Alanlarına Gelen Ziyaretçilerin Yaş Grubuna Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Her yaş grubu	26	86,66
Orta yaş grubu	4	13,33
Toplam	30	100

Tablo 5 incelendiğinde katılımcılar dizinin çekim mekânlarına gelen ziyaretçilerin yaş grubunu her yaş grubu (%86,66) ve orta yaş grubu (%13,33) olarak ifade etmiştir.

Her Yaş Grubu

Katılımcıların büyük bir kısmı dizinin çekimlerinin yapıldığı alanlara gelen ziyaretçilerin yaş grubunu her yaş grubu şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların "...Valla her yaş grubundan var. Küçük çocuk da geliyor kocaman nineler de". (K19), "...Her yaştan var. Çocuktan yaşlıya kadar". (K13) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler dizi çekim mekânlarını her yaş grubundan ziyaretçinin geldiğini göstermektedir.

Orta Yaş Grubu

Katılımcıların bir kısmı, dizinin çekim alanlarına gelen ziyaretçilerin yaş grubunu orta yaş grubu şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; "...Orta yaş grubu 7-50 arasında değişiyor" (K14), "...Yaklaşık olarak orta yaş grubu" (K20) şeklindeki

ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların bir kısmının dizi çekimlerinin yapıldığı alanlara orta yaş grubu ziyaretçilerin geldiklerini düşündüklerinin göstergesidir.

Altıncı araştırma sorusunda dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan bu canlılığın devam edip etmeyeceğine ilişkin görüşler incelenmiştir.

Dizi Bittikten Sonra da Turizmde Yaşanan Canlılığın Devam Durumu

Tablo 6: Dizi Bittikten Sonra da Turizmde Yaşanan Canlılığın Devam Durumuna Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Turizm devam eder	45	97,82
Diziden sonra turizm devam etmez	1	2,17
Toplam	46	100

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan canlılığın devam edeceğini (%97,82) sadece bir katılımcı ise (%2,7) diziden sonra canlılığın devam etmeyeceğini ifade etmiştir.

Turizm Devam Eder

Katılımcıların büyük bir kısmı dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan canlılığın devam etme durumunu kesinlikle devam eder (%97,82) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar Sivrihisar'da dizi çekim alanları dışında tarihi ve turistik yerlerin olduğunu, dizi bittikten sonrada turizm faaliyetlerinde yaşanan bu canlılığın devam edeceğini belirtmiştir. Bu konuda katılımcı görüşleri şu şekildedir; "...Kesinlikle devam edeceğine inanıyorum" (K1), "...Kesinlikle devamı gelecek, dizi buraya ne kadar çok değer kattı" (K30), "... Devam eder diye düşünüyorum. Gelenler Sivrihisar'a hayran olarak gidiyorlar. İlçede bu kadar kültür ve tarihi değer var. Bu kadar güzel bir ilçe beklemiyorduk diye gidiyorlar. Gezdikten sonra Gönül Dağı için geldik ama Sivrihisar'a bayıldık diye gidenler var" (K12), "...Şimdi belediye turizmi artırmak için bir şeyler yapıyor, böyle bu çalışmalarla devam eder diyorum" (K24). Bu ifadeler, katılımcıların diziyile birlikte Sivrihisar'da turizmde yaşanan bu canlılığının, dizi bittikten sonra da devam edeceğini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Diziden Sonra Turizm Devam Etmez

Katılımcıların bir kısmı dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan canlılığın devam etme durumunu herkes dizi için geliyor devam etmez şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların "...Her gelen Gönül Dağı'nı soruyor dizi bitsin devam etmez" (K29) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifade katılımcının dizi bittikten sonra Sivrihisar'da turizmde yaşanan canlılığın biteceğini düşündüğünün göstergesidir.

Yedinci araştırma sorusunda Sivrihisar'da artan turizm potansiyelinin devamlılığı için yapılan çalışmalara yönelik görüşler incelenmiştir.

Artan Turizm Potansiyelinin Devamlılığı İçin Yapılan Çalışmalar

Tablo 7: Artan Turizm Potansiyelinin Devamlılığı İçin Yapılan Çalışmalara Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Belediyenin çalışmaları	20	50
Yöresel ürünlerin yapıldığı yerler açılması	15	37,5
Ücretsiz rehber hizmeti sunulması	5	12,5
Toplam	40	100

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcılar Sivrihisar'da artan turizm potansiyelinin devamlılığı için yapılan çalışmalar konusunda belediyenin çalışmaları (%50), yöresel ürünlerin yapıldığı yerlerin açılması (%37,5) ve ücretsiz rehber hizmeti sunulması (%12,5) şeklinde ifade etmiştir.

Belediyenin Çalışmaları

Katılımcıların büyük bir kısmı Sivrihisar'da artan turizm potansiyelinin devamlılığı için yapılan çalışmaları belediyenin çalışmaları (%50) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar diziyle birlikte turizmde yaşanan canlılığın sürdürülebilir olması için Sivrihisar Belediyesinin turizme yönelik çalışmalar yaptığını belirtmiştir. Bu durum katılımcıların "...Belediye bu noktada aktif olarak çalışmalar yapıyor" (K20), "...Mesela bakın belediye oraya Gönül Dağı yazısı koydu. Aynı şekilde belediye, diziyle birlikte ne yapabiliriz, Sivrihisar'ın adını nasıl duyurabiliriz diye çalışıyor. Şu an sokaklar ve birçok yer restore ediliyor" (K1) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, Sivrihisar Belediyesinin turizm potansiyelinin devamlılığını sağlamak amacıyla aktif olarak çalışmalar yürüttüğünün göstergesidir.

Yöresel Ürünlerin Yapıldığı Yerlerin Açılması

Katılımcıların bir kısmı Sivrihisar'da artan turizm potansiyelinin devamlılığı için yapılan çalışmaları yöresel ürünlerin yapıldığı yerler açılıyor (%37,5) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; "...Dışarıdan gelen misafirlerimizi rahatça ağırlayabileceğimiz çay kahve yöresel yemek yapan bu tür alanlar Sivrihisar'a kazandırıldı" (K14), "...Yapılıyor mesela herkes dükkân açıyor. Yöresel yemeklerin ürünlerin yapıldığı yerler bunlar" (K17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler Sivrihisar'a gelen turistler için yöresel yemekler ve ürünlerin yapıp satıldığı yerlerin açılmakta olduğu sonucuna varılabilir.

Ücretsiz Rehber Hizmeti Sunulması

Katılımcıların bir kısmı Sivrihisar'da artan turizm potansiyelinin devamlılığı için yapılan çalışmaları ücretsiz rehber hizmeti sunulması (%12,5) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların "...Var tabii ki. Belediyenin çalışmalarında ücretsiz rehber veriyorlar" (K13), "...Tabii ki şimdi belediye gelen misafirleri gezdirmesi için rehber veriyor" (K23) şeklinde ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler Sivrihisar'da turizm potansiyelinin devamlılığı için belediye tarafından ücretsiz rehber hizmeti sunulduğunu göstermektedir.

Sekizinci araştırma sorusunda Sivrihisar'ın dizi çekim alanları dışındaki turistik mekânlara yönelik görüşler incelenmiştir.

Sivrihisar'ın Dizi Çekim Alanları Dışındaki Turistik Mekânlar

Tablo 8: Sivrihisar'ın Dizi Çekim Alanları Dışındaki Turistik Mekânlara Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	F (sayı)	% (yüzde)
Metin Yurdanur Açık Hava Heykel Müzesi	22	14,01
Nasrettin Hoca Kültür Evi	20	12,73
Seyir Terası	20	12,73
Ermeni Kilisesi	20	12,73
Uygulamalı Kilim Müzesi	16	10,19
Balık Damı Kuş Cenneti	16	10,19
Ahşap Direkli Ulu Cami	12	7,64
Pessinus Antik Kenti	11	7
Zaim Ağa Konağı	10	6,36
Alemşah Kümbeti	10	6,36
Toplam	157	100

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcılar Sivrihisar'ın dizi çekim alanları dışındaki turistik mekânları Metin Yurdanur Açık Hava Heykel Müzesi (%14,01), Seyir Terası (%12,73), Zaim Ağa Konağı (%6,36), Ahşap Direkli Ulu Cami (%7,64), Ermeni Kilisesi (%12,73), Pessinus Antik Kenti (%7), Balık Damı Kuş Cenneti (%10,19), Nasrettin Hoca Kültür Evi (%12,73), Uygulamalı Kilim Müzesi (%10,19) ve Alemşah Kümbeti (%6,36) şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların bir kısmı Sivrihisar'ın dizi çekim alanları dışındaki turistik mekânlarını; “...Dünyanın en büyük Türkiye'nin ilk açık hava heykel müzesi Metin Yurdanur Açık Hava Heykel Müzesi burada, Türkiye'nin en büyük Ahşap Direkli Ulu Camisi var” (K1), “...Gelenler Seyir terasımız var orayı da gezebilir” (K24), “...Balık Damı Kuş Cenneti, çok özel Türkiye'de 500'e yakın kuş çeşidi vardır. Bir yılda 256 çeşidi yani Türkiye'de görülen çeşidin yarısından fazlasını burada görmek mümkün” (K21), “...Nasrettin Hoca Kültür Evi var” (K3), “...Zaim Ağa Konağı var orası Atatürk'ün Ankara dışında ilk bakanlar kurulunu yaptığı konak” (K12), “...Ermeni Kilisesi var” (K20), “...Alemşah Kümbeti var, tarihi” (K19) ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların Sivrihisar'a gelen turistlerin dizi çekimlerinin yapıldığı yerler dışında ziyaret edilebilecek yerlerinde bulunduğunu ifade ettiklerini göstermektedir.

Dokuzuncu araştırma sorusunda dizi çekimlerinin Sivrihisar'da yapılması nedeniyle yaşanan sorunlara yönelik görüşler incelenmiştir.

Dizi Çekimlerinin Sivrihisar'da Yapılması Nedeniyle Yaşanan Sorunlar

Tablo 9: Dizi Çekimlerinin Sivrihisar'da Yapılması Nedeniyle Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşler

Katılımcı Görüşleri	f (sayı)	% (yüzde)
Hiçbir sorun yaşanmadı	23	76,66
Dizi çekimlerinin trafiği aksatması	3	10
Sivrihisar yerine Gedelli isminin kullanılması	4	13,33
Toplam	30	100

Tablo 9 incelendiğinde, katılımcıların bir kısmı hiçbir sorun yaşanmadı şeklinde görüş bildirirken (%76,66), diğer kısmı dizide Sivrihisar yerine Gedelli isminin kullanılmasını (%13,33) ve dizi çekimlerinin trafiği aksatmasını sorun (%10) olarak görmektedir.

Hiçbir Sorun Yaşanmadı

Katılımcıların büyük bir kısmı dizi çekimlerinin Sivrihisar'da yapılması nedeniyle yaşanan sorunları hiçbir sorun yaşanmadı (%76,66) şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar dizi çekimlerinden kaynaklı bir sorunla, olumsuz herhangi bir durum ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda katılımcı ifadeleri şu şekildedir; “...Hiçbir sorun olmadı geldiklerinden beri” (K17), “...Hayır hiçbir sorun yaşanmıyor” (K8). Buradan yola çıkarak dizi çekimleri nedeniyle Sivrihisar'da önemli derecede sorun ya da olumsuz bir durum olmadığı yorumu yapılabilir.

Dizi Çekimlerinin Trafiği Aksatması

Katılımcıların bir kısmı dizi çekimlerinin Sivrihisar'da yapılması nedeniyle yaşanan sorunları dizi çekimlerinin trafiği aksatması (%10) şeklinde ifade etmiştir. Dizi çekimlerinin yapıldığı cadde ve sokakların trafiğe kapatılmasının günlük yaşamı ve ulaşımı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların; “... Burda çekim oluyor. Tüm caddeyi kapatıyorlar. Geri dönüyoruz, geçemiyoruz, yolumuz uzuyor” (K20), “... Dükkânı açıyoruz arabamızı park edecek yer yok. Çekim var diye kapanmış geçemiyoruz” (K21) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Çok az katılımcının ifade etmesine karşın, bu ifadeler dizi çekimleri sırasında ulaşımında meydana gelen aksaklıklardan katılımcıların olumsuz yönde etkilendiklerini göstermektedir.

Sivrihisar Yerine Gedelli İsminin Kullanılması

Katılımcıların bir kısmı dizi çekimlerinin Sivrihisar'da yapılması nedeniyle yaşanan sorunları Sivrihisar yerine Gedelli isminin kullanılması (%13,33) şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; “...*Hani ilk başlarda biraz adının Gedelli kullanılması falan sıkıntı oldu. Hala birkaç ses çıkıyor*” (K1), “...*İlk başta Gedelli adı tepki aldı sonra alışıldı bu duruma*” (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler dizide Sivrihisar yerine kasabanın isminin Gedelli olarak geçmesinin tepkilere yol açığının bir göstergesidir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Film ve dizi endüstrisi küreselleşme ve dijitalleşme ile birlikte ekonomik getirisi milyar dolarları bulan büyük bir sektör haline gelmiştir. Yalnızca kendi bünyesinde istihdam alanı oluşturmakla kalmayıp farklı birçok sektörü de etkilemektedir. Dizi ve filmler çekimlerin yapıldığı mekânların birer tanıtım araçları haline gelmiş bu bölgelerin tanınırlığını artırarak turizm sektöründe hareketlenmeye neden olmuştur. Bu çalışmada çekimleri Eskişehir ili Sivrihisar ilçesinde yapılan Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar turizmüne olan etkileri ve yerel halkın, yetkililerin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

Araştırmaya katılan Sivrihisar yerel halkı ve yetkililerin büyük bir çoğunluğu, diziyle birlikte Sivrihisar'a gelen turist sayısında ciddi bir artış olduğunu ve Sivrihisar'ın turizm değerlerinin tanınırlığının arttığını vurgulamıştır. İlgili literatür incelendiğinde Yanmaz (2011) araştırmasında Yüzüklerin Efendisi filminden sonra Yeni Zelanda'ya gelen turist sayısında ciddi bir artış yaşandığını ve turizm gelirlerini iki katına çıkardığını vurgulamıştır. Karadağ (2011) İzmir Sığacık ilçesine daha önce kış mevsiminde hiç turist gelmediğini, Kavak Yelleri dizisiyle birlikte kış mevsiminde bile çok sayıda turist geldiğini, bölgenin turizmüne olumlu katkı sağladığını tespit etmiştir. Şahin vd. (2003)'de yaptıkları çalışmalarında Asmalı Konak dizisi çekimlerinden sonra yöreye gelen turist sayısının iki kat arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Kervankıran ve Çuhadar'ın (2018)'de Mardin'de çekilen dizilere karşı yerel halkın algılarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmalarında Mardin'in tanıtımı üzerinde olumlu etki yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçları diğer çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir. Bu durumdan yola çıkılarak dizilerin çekimlerinin yapıldığı yerlerin tanınırlığını artırarak bölge turizmüne hareketlilik getirdiği ve Sivrihisar'da yerel halkın ve yetkililerin bu durumdan memnun oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan Sivrihisar yerel halkı ve yetkilileri Gönül Dağı dizisinin Sivrihisar ekonomisine etkisini “esnafın satışları arttı” ve “ekonomiyi canlandırdı” şeklinde ifade ettiği tespit edilmiştir. Dizi çekim ekibinin ve bölgeye gelen ziyaretçilerin esnafın satışlarını artırdığını, özellikle pandeminin ekonomiye olan olumsuz etkilerini azalttığı görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan bazı araştırmalar şu şekildedir; Kervankıran ve Çuhadar (2018) Mardin'de çekilen dizilere karşı yerel halkın algılarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmalarında; Mardin'de dizi çekimlerinin yapılmasının ilin ekonomisine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Saltık, Coşar ve Kozak (2010) yerel halk ve yetkililerle yaptıkları görüşmelerde dizi çekimlerinin Bozüyük Beldesinin ekonomik gelişimi için iyi bir fırsat olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Buradan yola çıkarak dizi çekimlerinin yapıldığı bölgelerin ekonomisi olumlu yönde etkilendiği ve ekonomiye bir canlılık geldiği görülmektedir.

Gönül Dağı dizisiyle Sivrihisar'ın tanınırlığının arttığı, tanınırlığının artmasında turistlerin sosyal medya paylaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte dizi sayesinde Sivrihisar'ın yurtdışında tanıtımının yapıldığı belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde Şahbaz ve Kılıçlar (2009) Mardin'de çekilen diziler ve filmlerin şehrin yerel müziğini, mutfağını, modasını tanıtmakta olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yanmaz (2011) çalışmasında kolay ve daha geniş kitlelere ulaşabilir olduğu için sinemanın bir bölge ya da yerin tanıtımında diğer paydaşlara göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum dizi ve filmlerin çekim alanlarının birer tanıtım araçları haline geldiğini göstermektedir.

Dizinin turistlerin Sivrihisar'ı ziyaret etmelerinde etkili olan yönlerinin, aile dizisi olması, samimi ve doğal olması, izleyicinin kendi yaşamına dair izler taşıması, mafya ve şiddetin olmaması, uygunsuz içeriklerin olmaması, izleyicinin Anadolu ve

bozkır kültürüne özlem duyması, geleneklerimizi yansıtıyor olması, eve ayakkabı ile girilmemesi, kadını güçlü bir karakter olarak yansıtması ve insanların geçmiş yaşamlarına özlem duyması şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde Şahin vd. (2003) Asmalı Konak dizisinin yöre turizmine etkisine yönelik çalışmasında dizide yaşanan aşklar, aile içindeki birlik ve beraberlik, toplum değerlerini yansıtması gibi faktörlerin insanların dizinin izlemesinde ve destinasyona ziyaret gerçekleştirmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şahbaz ve Kılıçlar (2009) çalışmasında Mardin'de dizilerde görülen geleneksel aile yapısı ilgi çekici olduğu için kişilerde merak duygusu uyandırıp olumlu bir Mardin imajı bıraktığı için destinasyonu ziyaret etmelerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışma sonucu diğer çalışmalar ile örtüşmektedir. Dizilerde yansıtılan aile yapısı, gelenek ve görenekleri, toplumun değerleri ile benzerlik göstermesi izleyicinin dizi ile özdeşim kurmasına neden olmakta ve çekim alanlarını ziyaret etmek istemelerinde etkili olmaktadır.

Dizinin çekim mekânlarını çoğunlukla her yaş grubundan turistin ziyaret ettiği belirlenmiştir. Karakök ve Çakmak (2021) çalışmasında film sektörüne ve film turizmine en çok 18-45 yaş arasındaki kişilerin ilgi gösterdiğini tespit etmiştir. Kuliveya (2012) çalışmasında dizi turizmine katılan turistlerin 19-35 yaş grubundan kişiler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan çalışma sonuçları değerlendirildiğinde Gönül Dağı dizisinin çekim mekânlarının her kesimden geniş turist kitlesi tarafından ziyaret edildiği tespit edilmiştir.

Katılımcılar dizi bittikten sonra da turizmde yaşanan canlılığın devam edeceğini düşünmektedirler. Sivrihisar'ın tarihi ve kültürel değerlerinin olmasının, ilçede turizme yönelik yatırımların yapılmasının bu devamlılığın sağlanmasında etken olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı katılımcıların dizi bittikten sonra turizm faaliyetlerinin de biteceğini, gelen turistlerin yalnızca dizi için geldiğini düşündükleri görülmüştür. Saltık, Coşar ve Kozak (2010) çalışmasında Bozüyük beldesinde turizmde yaşanan hareketliliğin gelişiminin zamana bağlı olarak kendisini göstereceğini belirlemiştir. Uysal ve Güngör (2018) çalışmasında 15 yıl önce çekilmiş olan Asmalı Konak dizisinin, etkisinin halen devam ettiğini, yayınlanmasının üzerinden uzun zaman geçmiş olmasına karşın turizm açısından halen önemini koruduğunu belirtmiştir.

Sivrihisar'da diziyle birlikte artan turizm potansiyelinin devamlılığı için belediyenin ücretsiz rehber hizmeti sunduğu, restorasyon çalışmaları yürüttüğü tespit edilmiştir. Bununla birlikte gelen turistlere yöresel ürünlerinin satışını yapabileceği yerlerin açıldığı belirlenmiştir. Buradan yola çıkarak hem yerel halkın hem de yetkililerin turizm faaliyetlerinin Sivrihisar için önemini farkında olduğu ve devamlılığı için çalışmalar yürüttüğü sonucuna varılabilir.

Sivrihisar'ın dizi çekimlerinin yapıldığı alanların dışında Metin Yurdanur Açık Hava Heykel Müzesi, Seyir Terası, Zaim Ağa Konağı, Ahşap Direkli Ulu Cami, Ermeni Kilisesi, Pessinus Antik Kenti, Balık Damı Kuş Cenneti, Nasrettin Hoca Kültür Evi, Uygulamalı Kilim Müzesi, Alemşah Kümbeti olmak üzere turizm çekicilikleri olduğu belirlenmiştir. Sivrihisar' gelen turistler dizi çekim mekânları dışında tarihi, mimari ve kültürel birçok yeri ziyaret edebilme imkânına sahiptir.

Gönül Dağı dizisinin, gelenek ve görenekleri yansıtması ve izleyicilerin dizide kendi yaşamlarından izlere rastlamaları sebebiyle bir özdeşim kurarak dizi çekimlerinin yapıldığı sahaları ziyaret etmelerini etkilediği görülmektedir. Kültürümüzde aile kavramı önemli bir yere sahiptir. Gönül Dağı dizisi kültürümüze ait gelenek ve görenekleri, örf ve adetleri, aile içinde birlik ve beraberliği yansıtan bir dizidir. Bu durumun izleyicide destinasyona karşı olumlu imaj oluşturduğunu görülmektedir. Kim ve Richardson (2003) filmlerin içeriğinin olumlu veya olumsuz oluşunun destinasyon imajının oluşmasında etkili olabileceğini belirtmektedir.

Dizi çekimlerinin Sivrihisar'da yapılmasının doğal çevreye, Sivrihisar'ın tarihi dokusuna zarar vermediği tespit edilmiştir. Ancak dizide Sivrihisar yerine Gedelli isminin kullanılmasının yerel halk içerisinde tepkiye neden olduğu belirlenmiştir. Çekimlerin Sivrihisar'da yapılıyor olmasına rağmen, dizide buranın Yozgat iline bağlı Gedelli isminde bir kasaba gibi gösterilmesi izleyicinin Sivrihisar'ı farklı bir yer olarak algılamasına ve yanlışlara neden olmaktadır. Bu durum hem yerel halkı rahatsız etmekte hem de dizi çekim alanını ziyaret etmek isteyen turistleri yanılgıya düşürmektedir.

(Saltık vd., 2010; Nuroğlu,2013) turizmde yaşanan hareketlenme, dizi çekimleri sebebiyle artan araç sayısı sebebiyle trafik ve kalabalığın bölge halkının günlük yaşamını olumsuz yönde etkileyeceği ihtimalinden bahsetmiştir. Sivrihisar'da özellikle

hafta sonları ziyaretçi arttığında, dizi çekimleri sırasında sokak ve caddelerin trafiğe kapatılması taşıma kapasitesi yetersiz kalarak ulaşımı olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu araştırmaya katılan Sivrihisar ilçesi yerel halkı ve yetkililerin görüşlerine dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde; Gönül Dağı dizisinin çekimlerinden sonra Sivrihisar'da bir turizm hareketliliği meydana geldiği görülmüştür. İlçeyi ziyaret eden turist sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. Turizmde yaşanan bu hareketlik ekonomiyi de olumlu yönde etkilemiştir. Dizinin ekonomik getirileri göz önünde bulundurularak gelecekte ilçede farklı dizi ve filmlerin çekimlerinin yapılabilmesi için gerekli girişimler ve yatırımlar yapılabilir.

Gönül Dağı dizisiyle birlikte Sivrihisar'ın hem ulusal hem de uluslararası alanda tanınırlığının arttığı görülmüştür. İlçeyi ziyarete gelen turistlerin sosyal medya paylaşımları tanınırlığın artmasında en önemli etkenlerden biridir. Sosyal medya günümüzde milyonlarca insan tarafından kullanılmaktadır. İlçenin tanınırlığının artarak, daha geniş bir kitleye hitap edebilmesi için Sivrihisar'ın turizm değerlerinin tanıtımlarının yapıldığı sosyal medya hesapları açılabilir. Böylece dizi ile meydana gelen bu tanınırlık ile turizm hareketliliğinin sürdürülebilirliği sağlanabilir.

Tooke ve Baker (1996), filmler ve dizilerin çekimlerinin yapıldığı yerlerde hızlı bir şekilde artan turist sayısının karşılama kapasitesinin olmaması sorununa değinmiştir. Özellikle Sivrihisar gibi küçük ilçelerde bu durum daha fazla kendini göstermektedir. Sivrihisar'a gelen turistlerin konaklamaları için yeterli düzeyde işletmenin olmaması dikkat çekici bir sorundur. Bu sorunun giderilmesi için tarihi dokuya sahip eski konaklar restore edilerek, butik otel şeklinde değerlendirilebilir. Böylece Sivrihisar'a gelen ziyaretçilere konaklama imkânları sunularak turizm sektörüne katkı sağlanacaktır.

Sivrihisar zengin tarihi ve kültürel bir geçmişe sahiptir. Dizi çekimleriyle birlikte bu kültürel değerlerini tanıtma fırsatı bulmuştur. Dizi içerisinde Sivrihisar'a ait kültürel ve turizm çekiciliklerine daha fazla yer verilerek tanınırlığın artması daha fazla turistin Sivrihisar'ı ziyaret etmesi sağlanabilir. Sivrihisar'a gelen turistlerin Sivrihisar hakkında olumlu bir izlenime sahip olması ve buradan memnun ayrılması ziyaretlerinin tekrarlanmasını sağlayacaktır. Bu nedenle Sivrihisar'da yetkililerin konaklama, çevre düzeni ve ulaşım konusunda gerekli çalışmaları en kısa sürede tamamlamaları gerekmektedir.

| EXTENDED ABSTRACT |

The Impact of TV Series on Tourism Activities: The Case of Gönül Dağı Series Fatih AYDIN Emine KOÇAK **INTRODUCTION**

Millions of people watch movies, TV series, news programs, and advertisements every day through cinema and television, which are visual media tools. Especially in recent years, based on the development of information and communication technologies, movies and TV series have started to be watched via media production companies over the internet. Movies and TV series that are so common and easily accessible have become a part of our lives. The TV series and movies that people watch affect their lifestyles, clothing styles, behaviors, and perceptions. At the same time, the destinations seen in TV series and movies excite curiosity in people and affect the choice of place and decision-making processes in their travels for tourism purposes.

TV series and movies are described as mass media that can quickly affect people's inner world and change people's perceptions. When evaluated in this respect, television series that affect people's thoughts and perceptions and enable them to take a stand on certain issues are also a tool that has the power to create an image by establishing a relationship between people and space (Busby & Klug, 2001, as cited in Şahbaz & Kılıçlar, 2009: 32). Films have benefits such as being an effective tool in the promotion of destinations, positively affecting the image they will provide to the local community or the country, or increasing the level of awareness of the shooting place (Kim & Richardson, 2003). Placing destinations as a product in movies and TV series will both create a positive image and make the audience familiar with the destination, and will also activate the person to visit the destination that appears on the screen (Saltık, Coşar & Kozak, 2010: 41-50). This reveals that film tourism, which is considered under the roof of cultural tourism and started to develop around the world. There are many definitions in the literature about film tourism. Hudson & Ritchie who first introduced the concept of film tourism defined it as tourist visits to the relevant destination or shooting places as a result of the destination display on television, video, DVD, VCD, or cinema screen (Hudson & Ritchie, 2006:256). Jacobs defined film tourism as a tourism activity based on watching a moving image, which is considered as film, TV, pre-recorded product, or digital media (Jacobs, 2013, as cited in Akdu & Akın, 2016). In recent years, many countries that have understood the importance of film tourism have been working with the world's largest public relations companies and receiving professional support in destination marketing. For example; the marketing of the Bahamas and Canada through films has been realized as a result of the work of Weber Shandwick, one of the most successful companies in destination marketing in the world (Hudson & Ritchie, 2006: 259). Indeed, Australia can be counted among the

countries that are aware of the importance of film tourism. It has been doing destination marketing with movies for about 60 years (Frost, 2010: 723).

After the foundation of the Republic, Turkish cinema lived its golden age with private production houses, theater actors, and then Yeşilçam. However, with some economic, political, and social changes and the increasing interest in television, it went through crisis periods, especially in the nineties. Since the 2000s, the audience profile has changed, the technical level of Turkish films has reached world standards, and directors trained in cinema schools have begun to dominate the sector (Visual Services Sector Development Report, 2018:13). Since the early 2000s, tourism activities arising from domestically produced films and TV series have gained importance in Turkey. In previous years, TV series were shot mostly in South America, the USA, and European countries were widely watched. The increase in visits to places where TV series were shot in Turkey started with the TV series “The Mansion with Vines” (Kömürçü & Öter, 2013). After the TV series named “The Mansion with Vines” began to be broadcast, the number of local tourists in the region increased by 35%. Although the series ended many years ago and the demand for tours to the region has decreased, the shooting areas of the TV series “The Mansion with Vines” are still visited (Akdu & Akın, 2016:1044).

Today, TV series and movies are visual communication tools that have both a wide audience and an effect on this audience. The areas where the series and movies are shot are visited by the audience. With these visits, the shooting areas become touristic destination centers. The “Gönül Dağı” series, which was shot in the Sivrihisar district of Eskişehir province, started broadcasting on October 17, 2020. A large number of visitors visit Sivrihisar to see the shooting areas of the series, which reached a large audience in a short time. Tours have started to be organized for Sivrihisar, especially on weekends. The cultural and historical values of Sivrihisar, which has a rich historical and cultural background, have attracted the attention of the TV series visitors. Visitors visiting the series set to take pictures with the actors of the TV series, with the minibus called “Fancy Badegül” belonging to the character of Sefer, in front of the clock tower, on the viewing terrace, and on the rocks of Sivrihisar, which is described as the Gönül Dağı in the series. At the start of the series, a tourism activity started in Sivrihisar, and this situation took place in the local and national press.

When the relevant literature is reviewed, there are many studies on the effects of TV series on tourism activities. Some of these studies are Tooke & Baker, 1996; Riley et al., 1998; Busby & Klug, 2001; Kim & Richardson, 2003; Hudson & Ritchie, 2006; Beeton, 2008; Yılmaz & Yolal, 2008; Şahbaz & Kılıçlar, 2009; Karadağ, 2011; Conelli, 2012; Çakmak, Karadağ & Solmaz, 2012; Jacobs, 2013; Yılmaz & Sarıbaş, 2013; Nuroğlu, 2013; Demirbulat, Oflaz & Buzlukçu, 2015; Akdu & Akın, 2016; Kervankıran & Çuhadar, 2018; Güngör & Uysal, 2018. In these studies, the effects of movies and TV series on people’s choice of destination and participation in tourism activities, and the economic, social, and cultural effects of film tourism in the world and in Turkey are discussed.

Television series, which affect people’s lifestyles, thoughts, and behaviors, have become a promotional tool for the areas where they have been shot recently, increasing the tourism potential. The aim of this study is to determine the effect of the Gönül Dağı series, which was shot in Sivrihisar district of Eskişehir province, on the recognition and tourism potential of Sivrihisar and the views of local people and authorities on this subject. For this purpose, answers to the following questions were sought:

- What are the views on the effects of the Gönül Dağı series on Sivrihisar’s tourism?
- What are the views on the effects of the Gönül Dağı series on the recognition of Sivrihisar?
- What are the opinions on the aspects of the Gönül Dağı series that are effective in Sivrihisar for visitors to visit Sivrihisar?
- What are the views on the problems caused by the shooting of the Gönül Dağı series in Sivrihisar?

METHOD

In this research, case study design, one of the qualitative research methods, was used. In the qualitative case study, the investigated situation is examined in depth, and the relevant factors (environment, individuals, events, processes, etc.) are investigated with a holistic approach. It was chosen to reveal how the participants affected the relevant situation and how they were affected by this situation (Yıldırım & Şimşek, 2016: 73). A semi-structured interview form developed by the researchers was used to collect data. The questions in the interview form were prepared to determine the effects of the Gönül Dağı series on Sivrihisar's tourism, economy, and recognition, the aspects of the series that are effective in the tourists' visit to Sivrihisar, and the views on the problems caused by the shooting in Sivrihisar. Criterion sampling and easily accessible sampling techniques, which are among the purposive sampling methods, were used to determine the participants. These techniques were preferred in terms of saving time and speed for the research and providing in-depth analysis. The research data were collected from 30 people consisting of Sivrihisar local people and Sivrihisar Municipality Culture and Social Services Directorate officials through the prepared interview form. 3 of the 30 people are the personnel of the Sivrihisar Municipality Culture and Social Services Directorate. The criteria for the selection of municipality personnel are to carry out studies on tourism activities in Sivrihisar and to have information about the process. 2 of the municipal employees are female and 1 is male. 19 of the 27 participants, who were determined according to the easily accessible sampling technique from the local people, were male and 8 were female. In the study, the descriptive analysis method was used in the analysis of the data. According to Gündüz, Akatepe, Uzunoğlu, and Gündüz (2017), descriptive analysis is carried out to present the findings to the reader with certain integrity by organizing and interpreting the findings. The data obtained for this purpose are described logically and understandably. Later, these descriptions were interpreted.

FINDINGS

The findings obtained as a result of the analysis of the data obtained in this research, in which the views of the participants on the effect of the Gönül Dağı series on Sivrihisar tourism were examined, are as follows:

Findings Regarding the Effect of the Gönül Dağı Series on Sivrihisar Tourism

It was determined that the participants expressed the effect of the Gönül Dağı series on the tourism of Sivrihisar as the increase in the number of tourists (55%), and the promotion of tourism values (45%).

Findings Regarding the Effect of the Gönül Dağı Series on Sivrihisar Economy

Participants expressed the effect of the series the Gönül Dağı on the economy of Sivrihisar as an increase in the sales of artisans (70.21%) and the revival of the economy (29.78%).

Findings Regarding the Effect of the Gönül Dağı Series on the Recognition of Sivrihisar

It has been determined that the effect of the Gönül Dağı TV series on the recognition of Sivrihisar is increased recognition (66%), tourists share on social media (26%), and it has no effect on its recognition (8%).

Finding Regarding the Aspects of the Series That Are Effective in Getting Visitors to Sivrihisar

The aspects of the series that are effective for visitors to visit Sivrihisar are it is a family drama (15.03%), it is sincere and natural (11.27%), the audiences find something from themselves (7.51%), there is no mafia and violence (13.53%), there are no scenes with inappropriate content (15.03%), longing for Anatolian culture and the past (7.51%), reflecting traditions (15.03%), not entering the house with shoes (11.27%), reflecting women as a strong character (3.75%).

Finding Regarding the Age Group of Visitors Who Came to the Shooting Areas of the Series

The age group of the visitors who came to the shooting locations of the TV series was determined as each age group (86.66%) and the middle age group (13.33%).

Findings Regarding the Continuation of the Vitality in Tourism After the Series Ended

The majority of the participants stated that the liveliness experienced in tourism will continue after the series ends (97.82%). Only one participant (2.7%) stated that the liveliness will not continue after the series.

Findings Related to the Studies Made for the Continuity of the Increasing Tourism Potential

It has been determined that the works done for the continuity of the increasing tourism potential in Sivrihisar are the works of the municipality (50%), the opening of the places where local products are made (37.5%) and the free guide service (12.5%).

Findings Regarding Touristic Places Outside of Sivrihisar's Filming Areas

It has been determined that there are many touristic places in Sivrihisar outside the shooting areas which are Metin Yurdanur Open Air Sculpture Museum (14.01%), Observation Terrace (12.73%), Zaim Ağa Mansion (6.36%), Wooden Pillar Ulu Mosque (7.64%), Armenian Church (12.73%), Pessinus Ancient City (7%), Fish Roof Bird Sanctuary (10.19%), Nasreddin Hodja Culture House (12.73%), Applied Rug Museum (10.19%), and Alemşah Cupola (6.36%).

Findings Regarding the Problems Experienced Due to the Shooting of the TV Series in Sivrihisar

While some of the participants stated that there was no problem (76,66%), the other part saw the use of the name Gedelli instead of Sivrihisar (13.33%) and disrupting traffic of serial shootings (10%) as a problem.

CONCLUSION

In this research, the effects of the TV series the Gönül Dağı, shot in the Sivrihisar district of Eskişehir province, on Sivrihisar tourism and the views of local people and officials were tried to be determined. The results in this context are as follows:

When the results that emerged based on the opinions of the local people and officials of the Sivrihisar district participating in the research are evaluated, the local people of Sivrihisar and the majority of the authorities emphasized that there was a serious increase in the number of tourists coming to Sivrihisar with the TV series and the recognition of Sivrihisar's tourism values increased. This activity in tourism has also positively affected the economy in Sivrihisar. The economy of the regions where the serials are shot is positively affected and it is seen that the economy has revived. Considering the economic returns of the series, necessary initiatives and investments can be made to shoot different TV series and movies in the district in the future. It has been seen that Sivrihisar's recognition both nationally and internationally has increased with the series the Gönül Dağı. Social media sharing of tourists visiting the district has been one of the most important factors in increasing recognition. It has been determined that the municipality offers free guide service and carries out restoration works for the continuity of the tourism potential that has increased with the TV series in Sivrihisar. In addition, it has been determined that places, where tourists can sell their local products, are opened. The participants think that the liveliness in tourism will continue after the series ends. It has been determined that the historical and cultural values of Sivrihisar and the investments in tourism in the district are seen as factors in ensuring this continuity. However, it was observed that some participants thought that the tourism activities would end after the series ended and that the tourists came only for the series. Except for the areas where Sivrihisar's TV series were filmed, there are other touristic places. such as Metin Yurdanur Open Air Sculpture Museum, Observation Terrace, Zaim Ağa Mansion, Great Mosque with Wooden Pillars, Armenian Church, Pessinus Ancient City, Fish

Roof Bird Sanctuary, Nasrettin Hodja Culture House, Applied Rug Museum, Alemşah Cupola. Visitors coming to Sivrihisar have the opportunity to visit many historical, architectural, and cultural places apart from the TV series shooting locations. The aspects of the series that are effective for tourists to visit Sivrihisar are it is suitable for families, it is sincere and natural, it carries traces of the viewer's own life, it does not have mafia and violence, it does not have crooked relations, missing Anatolian and steppe culture by the audience, it reflects our traditions such as not entering home with shoes, it reflects the woman as a strong character, and it gives nostalgia for the people's memories. It is a remarkable problem that there are not enough businesses for the accommodation of visitors to Sivrihisar. In order to solve this problem, old mansions with historical textures can be restored and evaluated as boutique hotels. Thus, the visitors coming to Sivrihisar will be provided with accommodation opportunities, thus contributing to the tourism sector. It has been determined that the shooting of the TV series in Sivrihisar does not harm the natural environment and the historical texture of Sivrihisar. However, it was determined that the use of the name Gedelli instead of Sivrihisar in the series caused a reaction among the local people. Although the shootings are done in Sivrihisar, the fact that this place is shown as a town called Gedelli in Yozgat province in the series causes the audience to perceive Sivrihisar as a different place and misleads. This situation both disturbs the local people and misleads the tourists who want to visit the shooting area. Sivrihisar has a rich historical and cultural background. The district had an opportunity to promote these cultural values with the shootings of the TV series. By giving more place to the cultural and touristic attractions of Sivrihisar in the series, it can be ensured that more people visit Sivrihisar. The fact that the tourists coming to Sivrihisar have a positive impression of the district and leave here satisfied will ensure that their visits are repeated. For this reason, the authorities in Sivrihisar should complete the necessary deficiencies on accommodation, environmental order, and transportation as soon as possible.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akdu, U., & Akın, M. H. (2016). Film ve dizilerin destinasyon tercihlerine etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 1042-1052. <https://doi.org/0.17719/jisr.201.645.20677>
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles ve Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1) 1-15.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1). 231-274.
- Beeton, S. (2008). From the screen to the field: influence of film on tourism and recreation. *Tourism Recreation Research*, 30(1), 39-47. <https://doi.org/10.1080/02508.281.2008.11081288>
- Busby, G., & Klug, J. (2001). Movie-induced tourism: The challenge of measurement and other issues. *Journal of Vacation Marketing*, 7(4), 316-332. <https://doi.org/10.1177/135.676.670100700403>
- Connel, J. (2012). Film tourism-evolution, progress and prospects, *Tourism Management*, 33, 1007-1029. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2012.02.008>
- Çakmak, V., Karadağ, Ş., & Solmaz, B. (2011). Popüler kültür bağlamında filmlerin ve televizyon dizilerinin destinasyon imajına etkileri: "Yer Gök Aşk" dizisi üzerine bir inceleme. 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu. ss.105-118.
- Demirbulat, G. Ö., Oflaz, M., & Buzlukçu, C. (2015). Kırsal yörelerde televizyon dizilerinin turizm hareketleri üzerindeki etkisi: Sevdaluk dizisi örneği. *I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, and Indicators*, 256-265.
- Frost, W. (2010). Life Changing Experiences Film and Tourists in the Australian Outback. *Annals of Tourism Research*, 37(3), 707-226. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2010.01.001>
- Gündüz, M., Aktepe V., Uzunoğlu H., & Gündüz D. D. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocuklara eğitsel oyunlar yoluyla kazandırılan değerler. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 62-70. <https://doi.org/10.21666/muefd.303856>
- Güngör Ş., & Uysal, A. (2018). Film turizmi, popüler kültür aracı olarak film ve dizilerin Nevşehir ili turizm faaliyetlerine etkisi. *International Journal of Geography Education*, 39, 189-202. <https://doi.org/10.32003/iggei.489920>
- Hudson, S., & Ritchie, J. R. B. (2006). Film tourism and destination marketing: the case of Captain Corelli's Mandolin. *Journal of Vacation Marketing*, 12(3), 256-268. <https://doi.org/10.1177/135.676.6706064619>
- Jacobs, L. (2013). Influences of films on tourism behaviour. *Multinational and Tourist Groups, Hes so // Valais, Wallis*.
- Kalkınma Bakanlığı (2018). Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi Çalışma Grubu Raporu. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/GorselHizmetlerSektorununGelistirilmesiCalismaGrubuRaporu.pdf>. Adresinden 19.02.2022 tarihinde erişildi.
- Karadağ, Y. (2011). Television series and tourism-impacts of a television series on its screened location and relationships between the film production and the location. (Yüksek lisans tezi Stocholm/Sweden: Soderton University).

- Karakök, E.Ç., & Çakmak A. (2021). Sinema ve dizi filmlerde kültür ve mekân algısının turizme etkisi. *SDÜ. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (54), 199-219.
- Kervankıran, İ., & Aktürk, M. (2016). Türkiye’de yazılı medyanın turizme yaklaşımı: Sorun çok ilgi yok. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(2), 36-49.
- Kervankıran, İ., & Çuhadar, M. (2018). Mardin’de çekilen dizi ve filmlere dönük yerel halkın algısı. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 44-59. <https://dx.doi.org/10.26677/tutad.2018.23>
- Kim, H., & Richardson, S.L. (2003). Motion picture impacts on destination images. *Annals of Tourism Research*, 30(1), 216-237. [https://doi.org/10.1016/s0160-7383\(02\)00062-2](https://doi.org/10.1016/s0160-7383(02)00062-2)
- Kömürcü, S., & Öter, Z. (2013). Türkiye’nin destinasyon pazarlamasında dizi ve filmlerin rolü. *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi*, 43, 15-19.
- Kuliveya, V. (2012). *Film turizmi: destinasyonların pazarlanmasında filmlerin rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Nuroğlu, E. (2013). Dizi turizmi: Orta Doğu ve Balkanlar’dan gelen turistlerin Türkiye’yi ziyaret kararında Türk dizileri ne kadar etkili? 5. *Uluslararası İstanbul İktisatçılar Zirvesi, Küresel ve Bölgesel Değişim Sürecinde Yeni Türkiye’nin Ekonomik Vizyonu*. 1-13.
- Patton, Q. M. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Çev. Bütün M.& Demir B.Ş., Pegem Akademi, 1. Baskı.
- Riley, R., Baker D., & Van Doren C. S. (1998). Movie Induced Tourism. *Annals of Tourism Research*, 25(4),919-935. [https://doi.org/10.1016/s0160-7383\(98\)00045-0](https://doi.org/10.1016/s0160-7383(98)00045-0)
- Saltık, I. A., Coşar, Y., & Kozak, M. (2010). Televizyon dizilerinin destinasyon pazarlaması açısından olası sonuçları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 41-50.
- Şahbaz, R. P., & Kılıçlar, A. (2009). Filmlerin ve televizyon dizilerinin destinasyon imajına etkileri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-52.
- Şahin, B., Poyraz T., Öktem P., & Şimşek A. (2003). Bir popüler kültür ürünü olarak Asmalı Konak dizisinin yöre turizmine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü e-dergisi*, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/asmalimakale.pdf>.
- Taş, S., Başkan, K., & Kamber-Taş, S. S. (2017). Turistik destinasyon tercihlerinde filmlerin ve tv dizilerinin etkisi: Doğu Karadeniz Bölgesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 1134-1145. <https://doi.org/10.17719/jisr.201.754.34682>
- Tooke, N., & Baker, M. (1996). Seeing is Believing: The Effect of Film on Visitor Numbers to Screened Locations. *Tourism Management*, 17(2), 87-94. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(95\)00111-5](https://doi.org/10.1016/0261-5177(95)00111-5)
- URL1: Sivrihisar Belediyesi Gezilecek Yerler,<https://sivrihisar.bel.tr/tr/sivrihisar/gezi-rehberi/> adresinden 10 Mart 2022 tarihinde edinilmiştir.
- URL2: Karadeniz Stratejik Araştırmalar Merkezi <https://kasam.org/abdden-sonra-en-fazla-dizi-ihrac-eden-ulke-turkiye/> adresinden 16 Mart 2022 tarihinde edinilmiştir.
- Yanmaz, P. (2011). Turizm tanıtımında sinemanın rolü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2, 112-139.
- Yıldırım A., & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 10. Baskı.
- Yılmaz, H., & Yolal, M. (2008). Film turizmi: destinasyonların pazarlanmasında filmlerin rolü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 175-192.
- Yılmaz, Y., & Sarıbaş Ö. (2013). Destinasyon pazarlamasında farklılaşan turist davranışlarıyla birlikte film dizi sektörünün rolü. *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi*, 43, 34-37.